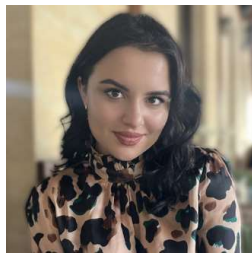

УДК 343.3

DOI <https://doi.org/10.32782/2078-3566-2024-3-23>

Ганна ІЗВИЦЬКА[©]
здобувачка вищої
освіти
(Дніпровський
державний
університет
внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)

Анатолій ШИЯН[©]
викладач
(Дніпровський
державний
університет
внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна)

СТАНОВЛЕННЯ Й РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМ КРИМІНАЛЬНИМ СУДОМ

Статтю присвячено розгляду питання становлення й розвитку співробітництва України з Міжнародним кримінальним судом. Зазначено, що Міжнародний кримінальний суд – постійно діючий міжнародний орган правосуддя, діяльність якого регламентовано Римським статутом. У статті звертається увага на те, що Міжнародний кримінальний суд лише доповнює національну систему органів правосуддя, жодним чином не замінюючи будь-який із них. Проаналізовано ключові етапи налагодження співпраці України з Міжнародним кримінальним судом. Досліджено проблематику імплементації норм Римського статуту в національне законодавство, акцентовано увагу на факторах необхідності його ратифікації Україною. Зроблено висновки щодо перспектив подальшої співпраці України з Міжнародним кримінальним судом, підвищення її ефективності.

Ключові слова: Міжнародний кримінальний суд, співпраця, Римський статут, ратифікація, підслідність, воєнні злочини.

Постановка проблеми. З набуттям чинності Римського статуту від 01.07.2002 в системі міжнародних інституцій правосуддя започаткував своє функціонування постійно діючий орган судочинства – Міжнародний кримінальний суд (далі – МКС). Перші заяви визнання Україною юрисдикції МКС на певну категорію злочинів зроблено ще у 2014–2015 роках, що знаходиться в прямому причинно-наслідковому зв'язку з подіями Майдану (Револуція Гідності), анексією АР Крим, веденням бойових дій і частковою окупацією Донецької й Луганської областей.

Повномасштабне вторгнення російської федерації на територію України від 24 лютого 2022 року, масовість і масштабність учинення країною-агресором воєнних злочинів, злочинів проти людяності тощо сприяли необхідності нагального вирішення питання щодо налагодження ефективної системи взаємодії України з важливою інституцією міжнародного правосуддя – МКС – задля притягнення винних у цих жорстоких, нелюдських злочинах до відповідальності й відновлення справедливості. Варто зауважити, що активувалися обговорення питань щодо важливості ратифікації Римського статуту й унесення відповідних змін до законодавства України, з метою розбудови повноцінної ефективної системи співробітництва нашої держави з МКС, при цьому науковці також звертають увагу на визначення чітких меж такої співпраці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Низка науковців у працях досліджували перспективи, шляхи співпраці України з МКС, її проблемні аспекти, а саме: С. Кучевська,

© Г. Ізвіцька, 2024

© А. Шиян, 2024

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-8294-271X>

М. Смирнов, К. Задоя, В. Гутник, О. Кучер, Н. Зелінська, Є. Діденко, П. Пилипенко, М. Гнатовський, Ю. Аносова та ін. При цьому в рамках наукових досліджень особливо акцентується увага на нагальному вирішенні питань щодо ратифікації Римського статуту Україною та гармонізації міжнародних норм із положеннями українського законодавства.

Метою статті є дослідження становлення й функціонування наявної системи взаємодії України та МКС і прогнозування подальших перспектив підвищення її ефективності в контексті нагальної ратифікації Римського статуту.

Виклад основного матеріалу. З набуттям чинності Римським статутом – міжнародним договором, що започаткував функціонування постійно діючого МКС, упроваджено новий етап розвитку системи міжнародного кримінального судочинства. При цьому варто зауважити, що Римський статут є одним із найбільш змістовних міжнародних договорів, яким визначено не лише обсяг злочинів, що належать до юрисдикції МКС, а й базові принципи та процесуальні норми кримінального права.

МКС є судом останньої інстанції, який доповнює національні юрисдикції. Держави несуть основну відповідальність за розслідування, судове переслідування й притягнення до відповідальності винних у вчиненні найсерйозніших міжнародних злочинів [1]. Тобто МКС не має на меті замінити національні органи правосуддя чи втручатися в їхню діяльність із розгляду кримінальних проваджень, а лише доповнює систему судових органів у частині розслідування злочинів, що викликають занепокоєння всього міжнародного співтовариства в обсязі, визначеному Римським статутом.

Україна як одна з держав учасниць підписання ще з 2000 року Статуту взяла на себе зобов'язання, яке дотепер залишається невиконаним, а саме: ратифікація Римського статуту й, відповідно, утілення його положення в національне законодавство. Першопричиною неспроможності виконати зазначений обов'язок визначалася невідповідність концептуальних положень Римського статуту Конституції України – Основному Закону держави, про що зазначено у Висновку Конституційного Суду України від 11.07.2001. Так, Конституційний Суд України в складі 17 суддів надав висновок, що в частині, що стосується положень абзацу 10 преамбули і статті 1 Статуту, за якими «Міжнародний кримінальний суд ... доповнює національні органи кримінальної юстиції», Римський Статут Міжнародного кримінального суду не відповідає Конституції України [2]. Тобто положення абзацу 10 преамбули і ст. 1 Римського статуту не відповідали ст. 124 Основного Закону України.

Проте перші кроки співпраці України з МКС, незважаючи на відсутність ратифікації Римського статуту і виходячи з підстав здійснення юрисдикції МКС, розпочато ще у 2014–2015 роках. Тоді Верховна Рада України (далі – ВРУ), відповідно до положень п. 2 ст. 11, п. п. 2, 3 ст. 12 Римського статуту, у Заяві від 25.02.2014 № 790-VII визнала юрисдикцію МКС у злочинах проти людяності [3], а в Заяві від 04.02.2015 № 145-VIII – у злочинах проти людяності й воєнних злочинів, учинених вищими посадовими особами російської федерації та керівниками терористичних організацій «ДНР» і «ЛНР», що затверджено Постановою ВРУ [9].

З огляду на вищезазначене, можна дійти висновку, що Україна частково визнала юрисдикцію МКС, адже, відповідно до міжнародного договору, що регламентує діяльність МКС, його предметна юрисдикція не обмежується лише двома видами злочинів, до неї, зокрема, ще належать злочин геноциду та злочин агресії.

Але питання ратифікації залишилося відкритим. Із цією метою наступним етапом розвитку співробітництва з МКС стало внесення змін до Конституції України, адже, згідно зі ст. 9, укладення міжнародних договорів, які суперечать Конституції України, можливе лише після внесення відповідних змін до Конституції України [5]. Так, у 2016 році Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» було повністю видозмінено положення статті 124 Конституції, зокрема встановлено, що на умовах, визначених Римським статутом, Україна може визнати юрисдикцію МКС. Зазначені

зміни положень Конституції набрали законної сили у 2019 році. Таким чином, головну перепону задля ратифікації Римського статуту усунуто, але зобов'язання так і залишилося невиконаним без зазначення поважних на то причин.

Необхідність ратифікації Римського статуту пов'язана не лише з фактом його підписання, а й обраним Україною євроінтеграційним вектором розбудови держави, що вимагає реформування нормативно-правової бази відповідно до міжнародних стандартів. Варто згадати Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (далі – ЄС), у ст. ст. 8, 24 якої визначено безпосереднім обов'язком України ратифікувати Римський статут. Виконання зобов'язань, передбачених Угодою, важливе задля безперешкодного майбутнього членства України в ЄС.

При цьому, повертаючись до теми проявів співпраці України з МКС, варто згадати створення в січні 2020 року першого спеціалізованого підрозділу в структурі Офісу Генерального прокурора Департаменту нагляду у кримінальних провадженнях щодо злочинів, учинених в умовах збройного конфлікту.

Надалі від початку повномасштабного вторгнення росії 24 лютого 2022 року на територію України питання створення цілісного процесуально-правового порядку співпраці України з МКС набуває вагомого значення, про що передусім свідчать статистичні дані вчинених воєнних злочинів. Так, за даними Офісу Генерального прокурора, станом на 19.04.2024 зареєстровано 130365 злочинів агресії та воєнних злочинів, найбільшу частку з яких становить порушення законів і звичаїв ведення війни [4].

28 лютого 2022 року прокурор МКС Карім Хан, висловлюючи своє занепокоєння щодо подій, що відбуваються в Україні, заявив про якомога швидкий початок розслідування ситуації в Україні. У зверненні Карім Хан зазначив, що існують розумні підстави для початку розслідування. Зокрема, він упевнений, що є обґрунтовані підстави вважати, що в Україні скоєні як імовірні воєнні злочини, так і злочини проти людяності протягом тих подій, які вже оцінені під час попереднього розгляду Офісом [11].

Оскільки Україна не є державою-учасницею Римського статуту, проблемним став початок здійснення розслідування, адже Україна обмежена в праві на передачу ситуації, яка, імовірно, належить до юрисдикції МКС, то, відповідно, прокурор попередньо мав отримати від Досудової палати Суду дозвіл на здійснення провадження, що значно уповільнило б процес розслідування.

Цієї складної процедури вдалося уникнути завдяки всебічній підтримці українського народу міжнародною спільнотою. Так, на початку березня 2022 року більше ніж тридцять країн, що ратифікували Римський статут, подали позови проти росії за її вторгнення в Україну, що дало змогу передати справу одразу на розслідування.

Уже у квітні прокурор МКС Карім Хан разом із групою експертів відвідали звільнене від російської армії місто Бучу, у якому на початку повномасштабного вторгнення відбувалися масові вбивства мирних, цивільних жителів, що супроводжувалося застосуванням насильства, тортур, зґвалтуваннями, мародерством, що слугує неспростовним доказом геноциду українського народу. Карім Хан разом із тодішнім Генеральним прокурором України Іриною Венедиктовою в ході робочого візиту відвідали місця катування українців, знаходження вщент понівечених автомобілів, на яких місцеві мирні жителі намагалися самотужки евакуюватися з міста. Також Карім Хан став свідком процесу ексгумації тіл населення з могил масового поховання. У цьому взаємозв'язку в соціальній мережі «Twitter» Карім Хан зазначив: «Україна – місце злочину. Ми тут, тому що в нас є обґрунтовані підстави вважати, що вчиняються злочини, які підпадають під юрисдикцію Міжнародного кримінального суду. Ми повинні пробити туман війни, щоб дістатися до правди» [8].

Вочевидь, пересвідчившись у масових жорстоких злочинах, учинених проти українського мирного населення, маємо надію, що співробітники міжнародної інституції правосуддя здійснюватимуть безперервне, наполегливе й об'єктивне розслідування задля

затвердження загальноновизнаних міжнародною спільнотою принципів верховенства права і справедливості.

Говорячи про налагодження співробітництва, неможливо оминати внесення змін до кримінального процесуального законодавства Законом України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо співробітництва з Міжнародним кримінальним судом». Із дня набрання чинності – 20 травня 2022 року, зазначеним законодавчим актом доповнено Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК) розділом IX-2 «Особливості співробітництва з Міжнародним кримінальним судом» з метою можливості роботи МКС в Україні.

Так, у чинному КПК тепер визначено обсяг і порядок співробітництва з МКС (ст. 617 КПК), центральні органи України щодо співробітництва з МКС – Офіс Генерального прокурора на стадії розслідування та судового розгляду, Міністерство юстиції України – виконання рішень МКС (ст. 618 КПК), інститут консультацій із МКС (ст. 619 КПК), порядок передачі кримінального провадження МКС (ст. 620 КПК), порядок виконання прохання МКС про надання допомоги, яке стосується проведення процесуальних дій (ст. 621 КПК), норма про конфіденційність і захист відомостей, що стосуються національної безпеки України, під час співробітництва з МКС (ст. 622 КПК), порядок вжиття заходів для забезпечення збереження доказів на території України на прохання МКС (ст. 623 КПК), порядок виконання МКС функцій на території України (ст. 624 КПК) та інші ключові положення унормування механізму співробітництва [7].

З боку України впровадження інституту співробітництва з МКС у національне кримінальне процесуальне законодавство є не лише необхідним етапом розвитку співпраці з МКС, а й етапом наближення довгоочікуваного правниками моменту ратифікації Римського статуту.

Надалі постійний моніторинг ситуації в Україні, робочі поїздки слідчих груп МКС, їх участь в ексгумації трупів, збиранні доказів, тісна співпраця суду з Офісом Генерального прокурора слугували важливими факторами укладання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Міжнародним кримінальним судом від 23 березня 2023 року про створення Офісу Міжнародного кримінального суду в Україні [12].

На наш погляд, укладання цієї Угоди спрямовано на вирішення здебільшого питань організаційного характеру створення й функціонування Офісу Міжнародного кримінального суду на території України.

З початку вересня 2023 року в Києві започаткував роботу польовий Офіс МКС, який за межами Гааги визнали найбільшим. Під час брифінгу Генеральний прокурор України Андрій Костін зазначив, що це нова глава нашої співпраці. Робота офісу допоможе посилити взаємодію між Україною та МКС [13].

Варто зазначити, що Офіс працює на ротаційній основі, його штат становлять працівники МКС, при цьому з метою захисту безпеки не названо конкретну кількість осіб. Діяльність Офісу сфокусовано передусім на розслідуванні доказів учинення воєнних злочинів на території України російськими військами. Також необхідно зауважити, що діяльність Офісу значно підвищує результативність взаємодії з МКС.

Отже, беручи до уваги те що прокурори національних органів безперервно спілкуються з експертами МКС, можна зробити висновок, що взаємодія України з МКС у розслідуванні воєнних злочинів, злочинів проти людяності є повноцінним партнерством. При цьому не менш важливим є аспект діяльності Офісу МКС, на якому наголошують правозахисники та громадські активісти, – посилення просвітницької роботи в українському суспільстві [14]. Із цією думкою важко не погодитися, адже роз'яснення громадянам України необхідності функціонування Офісу МКС, завдань і меж діяльності МКС, можливі результати плідної співпраці нашої держави з міжнародними органами, проведення різних професійних тренінгів, освітніх програм для правників сприятимуть, зокрема, і підвищенню рівня правосвідомості українського населення.

У ході дослідження налагодження партнерства України з МКС неможливо оминати затверджений Генеральним прокурором від 15 вересня 2023 року Стратегічний план щодо реалізації повноважень органів прокуратури у сфері кримінального переслідування за вчинення міжнародних злочинів на 2023–2025 роки, у якому, зокрема, акцентовано увагу на співпраці з МКС. Головною метою зазначеного Плану є належне узгодження діяльності Офісу Генерального прокурора й МКС у забезпеченні всебічного, об'єктивного дослідження всіх доказів учинення воєнних злочинів на території України та притягнення винних у їх скоєнні до неминучої юридичної відповідальності.

Безумовно, утвердження в зазначеному документі єдності принципів, цілей у здійсненні правосуддя щодо злочинів, учинених в умовах збройного конфлікту, сприятимуть належному документуванню доказів скоєних злочинів, належному захисту й підтримці потерпілих і свідків, підвищенню рівня довіри громадян як до національних правоохоронних органів та органів правосуддя, так і до міжнародних інституцій правосуддя.

В інформаційному просторі в період воєнного стану масового поширення набула кампанія щодо ратифікації Україною Римського статуту, що є чи не найбільш очікуваною подією в правовій сфері. У цьому взаємозв'язку слушним, на нашу думку, є твердження М.І. Смирнова, який зазначає, що позиція України з питання ратифікації Римського статуту виглядає доволі непослідовною та суперечливою, тому що, з одного боку, ми підписали Римський статут ще у 2000 році й запрошуємо МКС розслідувати злочини, скоєні країною-агресором в Україні, а з іншого – ми самі не ратифікуємо Римський статут і не визнаємо його юрисдикцію, окрім спеціальної юрисдикції МКС через п. 3 ст. 12 Римського статуту [10, с. 399].

Ми підтримуємо позицію тих правників, які ратують за негайну ратифікацію Римського статуту, оскільки це стане поштовхом для подальшого налагодження взаємодії України з МКС у багатьох аспектах.

По-перше, набуття статусу держави-учасниці значно розширить права нашої держави. Будучи державою-учасницею Статуту, Україна зможе, наприклад, обирати й висувати власні кандидатури на посади суддів і прокурорів МКС, брати участь в обговореннях чи надавати пропозиції щодо внесення змін до Римського статуту. Зараз же ситуація така: Україна взяла всі зобов'язання, передбачені Римським статутом, проте значно обмежена в організаційних і процесуальних правах.

По-друге, шляхом імплементації норм Римського статуту в національне законодавство ми зможемо доповнити Кримінальний кодекс України (далі – ККУ) – єдиний нормативно-правовий акт, яким встановлено, які саме діяння є кримінально караними. Зараз ним передбачено кримінальну відповідальність за злочини агресії (ст. ст. 346, 347 ККУ), військові злочини (розділ XIX Особливої частини ККУ – ст. ст. 438, 439 ККУ) і геноцид (ст. 442 ККУ). Кримінальним законом визначено низку кримінально-караних діянь, що посягають на мир, безпеку людства й міжнародний правопорядок, отже, у ККУ існує поняття «кримінальні правопорушення проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку», але не визначено в жодному з розділів поняття «кримінальні правопорушення проти людяності».

Порівняно з Римським статутом, яким у ст. 8 передбачено п'ятдесят складів воєнних злочинів, кількість складів воєнних злочинів, визначених ККУ, є доволі малою – п'ять складів. Разом із тим у ч. 1 ст. 438 ККУ передбачено інші порушення законів і звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [6].

Таким чином, ратифікація Римського статуту дасть змогу започаткувати внесення змін до кримінального законодавства в контексті доповнення складів військових злочинів, а також визначення кримінально-караних діянь проти людяності.

По-третє, норми Римського статуту слугуватимуть підґрунтям притягнення винних до кримінальної відповідальності національними правоохоронними органами, органами правосуддя відповідно до міжнародних принципів і стандартів.

По-четверте, ратифікація Римського статуту є одним із прямих зобов'язань, узятих Україною перед ЄС. Тобто важливість ратифікації підкреслено подальшою євроінтеграцією України.

Висновки. Підсумовуючи викладене, варто зазначити, що початок збройної агресії у 2014 році, повномасштабне вторгнення росії 24 лютого 2022 року на територію України сформували нові виклики для як національних, так і міжнародних органів правосуддя щодо притягнення країни-агресора до відповідальності за особливо тяжкі й тяжкі злочини. Зараз МКС є найбільш досконалим органом серед усіх міжнародних інституцій у сфері правосуддя.

З 2016 року законодавці України активно спрямовують свою діяльність на впровадження змін у національне законодавство задля його відповідності до положень Римського статуту.

Можна стверджувати, що завдяки всебічній підтримці міжнародної спільноти зараз будується надійний механізм співпраці України з МКС, що в майбутньому дасть змогу відновити справедливість і затвердити принцип верховенства права шляхом притягнення міжнародним трибуналом до відповідальності країни-агресора за вчинення масових, жорстоких злочинів у період збройного конфлікту на території України.

У свою чергу, Україна має, нарешті, виконати зобов'язання щодо ратифікації Римського статуту, що, безсумнівно, для неї матиме позитивний вплив, адже так нашу державу буде наділено всіма організаційними, процесуальними правами, якими користуються лише держави-учасниці, для забезпечення додаткових гарантій у притягненні до кримінальної відповідальності відповідно до міжнародних принципів і стандартів представників країни-агресора й інших осіб за вчинення злочинів на території України.

Список використаних джерел

1. Andreas Felder. Der Weg zum Römer Statut und dessen Inhalt. Jusletter 14. März 2005. URL: https://trialinternational.org/wp-content/uploads/2016/06/jusletter_andreas_felder.pdf.
2. Висновок Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Президента України про надання висновку щодо відповідності Конституції України Римського Статуту Міжнародного кримінального суду (справа про Римський Статут) від 11.07.2001 № 3-в/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003v710-01#Text>.
3. Заява Верховної Ради України до Міжнародного кримінального суду про визнання Україною юрисдикції міжнародного кримінального суду щодо скоєння злочинів проти людяності вищими посадовими особами держави, які призвели до особливо тяжких наслідків та масового вбивства українських громадян під час мирних акцій протестів у період з 21 листопада 2013 року по 22 лютого 2014 року від 25.02.2014 № 790-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 13. Ст. 230.
4. Злочини вчинені в період повномасштабного вторгнення рф. *Офіс Генерального прокурора*. Офіційний веб-сайт. URL: <https://gp.gov.ua/>.
5. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
6. Кримінальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, 11–12, 13. Ст. 88.
8. Мерещук В. Прокурор Міжнародного кримінального суду побував у Бучі. *LB.ua Дорослий погляд на світ*. URL: https://lb.ua/society/2022/04/13/513344_prokuror_mizhnarodnogo.html.
9. Постанова Верховної Ради України Про Заяву Верховної Ради України «Про визнання Україною юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо скоєння злочинів проти людяності та воєнних злочинів вищими посадовими особами Російської Федерації та керівниками терористичних організацій «ДНР» та «ЛНР», які призвели до особливо тяжких наслідків та масового вбивства українських громадян» від 04.02.2015 № 145-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 12. Ст. 77.
10. Смирнов М.І. Особливості співробітництва України з міжнародним кримінальним судом в контексті військової агресії Росії проти України. *Право і суспільство. Серія «Міжнародне право»*. 2023. № 1. С. 395–402.

11. Statement of ICC Prosecutor, Karim A.A. Khan QC, on the Situation in Ukraine: «I have decided to proceed with opening an investigation». *International Criminal Court*. 28 February 2022. URL: <https://www.icc-cpi.int/news/statement-icc-prosecutor-karim-aa-khan-qc-situation-ukraine-i-have-decided-proceed-opening>.

12. Угода між Кабінетом Міністрів України та Міжнародним кримінальним судом від 23 березня 2023 року про створення Офісу Міжнародного кримінального суду в Україні. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_001-23#Text.

13. У Києві розпочав роботу польовий офіс Міжнародного кримінального суду. *Офіс Генерального прокурора*. Офіційний веб-сайт URL: <https://gp.gov.ua/>.

14. Шимкевич К. Співпраця України з МКС: що може міжнародне правосуддя? *ГО «Український мілітарний центр»*. URL: <https://mil.in.ua/uk/blogs/spivpratsya-ukrayiny-z-mks-shho-mozhe-mizhnarodne-pravosuddya/>.

Надійшла до редакції 12.06.2024

Прийнято до опублікування 26.09.2024

References

1. Andreas Felder (2005). Der Weg zum Römer Statut und dessen Inhalt. Jusletter 14. März. URL: https://trialinternational.org/wp-content/uploads/2016/06/jusletter_andreas_felder.pdf.

2. Vysnovok Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 11.07.2001 u spravi za konstytutsiinym podanniam Prezydenta Ukrainy pro nadannia vysnovku shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy Rymskoho Statutu Mizhnarodnoho kryminalnoho sudu (sprava pro Rymskyi Statut).

3. Zaiava Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 25.02.2014 № 790-VII do Mizhnarodnoho kryminalnoho sudu pro vyznannia Ukrainoiu yurysdyksii mizhnarodnoho kryminalnoho sudu shchodo skoiennia zlochyniv proty liudianosti vyshchymy posadovymy osobamy derzhavy, yaki pryzvely do osoblyvo tiazhkykh naslidkiv ta masovoho vbyvstva ukrainskykh hromadian pid chas myrnykh aksii protestiv u period z 21 lystopada 2013 roku po 22 liutoho 2014 roku. *Vidomosti Verkhovnoi Rady*. 2014. № 13. st. 230.

4. Zlochyny vchyneni v period povnomasshtabnoho vtorhnennia rf. *Ofis Heneralnoho prokurora*. Ofitsiyni veb-sait. URL: <https://gp.gov.ua/> [in Ukr.].

5. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine] vid 28.06.1996.

6. Kryminalnyi kodeks Ukrainy. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2001. № 25-26. st. 131.

7. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2013. № 9–10, 11–12, 13. st. 88.

8. Mereshchuk V. Prokuror Mizhnarodnoho kryminalnoho sudu pobuvav u Buchi. LB.ua Doroslyi pohliad na svit. URL: https://lb.ua/society/2022/04/13/513344_prokuror_mizhnarodnogo.html [in Ukr.].

9. Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy vid 04.02.2015 № 145-VIII Pro Zaiavu Verkhovnoi Rady Ukrainy «Pro vyznannia Ukrainoiu yurysdyksii Mizhnarodnoho kryminalnoho sudu shchodo skoiennia zlochyniv proty liudianosti ta voiennykh zlochyniv vyshchymy posadovymy osobamy Rosiiskoi Federatsii ta kerivnykamy terorystychnykh orhanizatsii «DNR» ta «LNR», yaki pryzvely do osoblyvo tiazhkykh naslidkiv ta masovoho vbyvstva ukrainskykh hromadian». *Vidomosti Verkhovnoi Rady*. 2015. № 12. st. 77.

10. Smyrnov M.I. (2023) Osoblyvosti spivrobitnytstva Ukrainy z mizhnarodnym kryminalnym sudom v konteksti viiskovoi ahresii Rosii proty Ukrainy. *Pravo i suspilstvo. Seriia: «Mizhnarodne pravo»*. № 1. S. 395–402.

11. Statement of ICC Prosecutor, Karim A.A. Khan QC, on the Situation in Ukraine: «I have decided to proceed with opening an investigation». *International Criminal Court*. 28 February 2022. URL: <https://www.icc-cpi.int/news/statement-icc-prosecutor-karim-aa-khan-qc-situation-ukraine-i-have-decided-proceed-opening>.

12. Uhoda mizh Kabinetom Ministriv Ukrainy ta Mizhnarodnym kryminalnym sudom vid 23.03.2023 roku pro stvorennia Ofisu Mizhnarodnoho kryminalnoho sudu v Ukraini. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/980_001-23#Text [in Ukr.].

13. U Kyievi rozpochav robotu polovyi ofis Mizhnarodnoho kryminalnoho sudu. *Ofis Heneralnoho prokurora*. Ofitsiyni veb-sait. URL: <https://gp.gov.ua/> [in Ukr.].

14. Shymkevych K. Spivpratsia Ukrainy z MKS: shcho mozhe mizhnarodne pravosuddia? *HO «Ukrainskyi militaryi tsentr»*. URL: <https://mil.in.ua/uk/blogs/spivpratsya-ukrayiny-z-mks-shho-mozhe-mizhnarodne-pravosuddya/> [in Ukr.].

ABSTRACT

Hanna Izvitska, Anatolii Shiyan. Formation and development of the institution of cooperation of Ukraine with the International Criminal Court.

The article is devoted to consideration of the issue of formation and development of Ukraine's cooperation with the International Criminal Court. It is noted that the International Criminal Court is a permanent international body of justice whose activities are regulated by the Rome Statute. The article draws attention to the fact that the International Criminal Court only complements the national system of justice bodies, in no way replacing any of them. An analysis of the key stages of establishing Ukraine's cooperation with the International Criminal Court was carried out. The article determined that for the first time, Ukraine, not being a state party to the Rome Statute, recognized the jurisdiction of the International Criminal Court and used the opportunity to cooperate back in 2014–2015. However, the need to establish an effective, integrated mechanism of interaction arose precisely with the beginning of the full-scale invasion of the Russian Federation on the territory of Ukraine on February 24, 2022.

The article draws attention to the addition of Chapter IX-2 "Peculiarities of cooperation with the International Criminal Court" to the Criminal Procedure Code of Ukraine, which details the mechanism of Ukraine's cooperation with the International Criminal Court, defines the scope and procedure of such cooperation. The problems of implementation of the norms of the Rome Statute into the national legislation are studied, attention is focused on the factors necessary for its ratification by Ukraine. The importance of Ukraine's ratification of the Rome Statute was emphasized, particularly in the context of supplementing the Criminal Code of Ukraine with new norms. Conclusions were made regarding the prospects of Ukraine's further cooperation with the International Criminal Court, increasing its effectiveness.

Key words: *International Criminal Court, cooperation, Rome Statute, ratification, prosecution, war crimes.*